

جلسات داغ مباحثه و چای دلپذیر استاد

ماجرای بحث بر سر مجله زن روز، نحوه پاسخ به سوالات ضعیف و پذیرایی با چای از شاگردان چه بود؟

بخش هشتم

یکی از جلسات درس خارج رهبر معظم انقلاب

قصه استادی و قرار گرفتن آقا در کسوت معلمی، برمی‌گردد به دوران نوجوانی ایشان؛ آیت‌ا... خامنه‌ای در عرصه تعلیم و تربیت نیز، همچون دیگر عرصه‌ها، سخت به دنبال استفاده بهینه از ظرفیت‌ها بودند. شاید جالب باشد که بدانید، معظم‌له نه فقط در حوزه‌های علمیه، بلکه در سطح جامعه و عموم مردم نیز، تعلیم و تربیت را به شکلی جدی دنبال می‌کردند؛ سبک خودشان را هم داشتند، مثلاً وقتی جلسات درس تفسیر در منزلشان، واقع در محله سرشور مشهد برگزار می‌شد، بعد از خاتمه درس، خود آقا برای شاگردانشان چای می‌ریختند و پذیرایی می‌کردند؛ ایشان اشتیاق شگفت‌انگیزی برای ایفای نقش معلمی داشتند، حتی زمانی که پیش‌نماز مسجد امام حسن مجتبی‌(ع) شدند - و آن زمان کسی از پیش‌نماز توقعی بیشتر از اقامه نماز و مسئله گویی نداشت - همت کردند برای تدریس تفسیر قرآن و به این ترتیب، یکی از باشکوه‌ترین جلسات تفسیر قرآن برای عموم، در تاریخ مشهد شکل گرفت؛ جلساتی که میزبان همه اقشار جامعه بود. روایت مختصر فعالیت‌های آیت‌ا... خامنه‌ای در کسوت استادی و گزارش کوتاهی از تلاش‌های معظم‌له را برای تعلیم و تربیت خاص و عام، در ادامه این نوشتار می‌خوانید.

آرمان‌های یک مدرّس فاضل

آقا تدریس را در همان سال‌های نخست ورود به حوزه علمیه آغاز کردند، هنوز نوجوان بودند که کتاب‌های «امثله» و «صرف میر» را به دوروحانی مشهدی درس می‌دادند. با این حال، تدریس رسمی در حوزه، به تدریج و طی سال‌های بعد آغاز شد؛ آیت‌ا... خامنه‌ای از ۱۸ سالگی خارج فقه را آغاز کردند و همزمان در حوزه تدریس هم داشتند، ابتدا «جامع‌المقدمات» و بعد «سیوطی»، «مغنی» و «جواهر البلاغه» (۱) که آقا در تدریس کتاب آخر، از تبخّر و شهرت فراوانی برخوردار بودند. (۲) بنابراین، معظم‌له خیلی زود با ظرایف آموزش و کسوت معلمی آشنا شدند؛ این که شاگردان به چه مباحثی نیاز دارند و افزون بر دانش، معلم باید در چه عرصه‌های دیگری، الگوی شاگردانش باشد. آیت‌ا... خامنه‌ای در سال ۱۳۴۴ ش، زمانی که در درس خارج آیت‌ا... العظمی میلانی شرکت می‌کردند، از مدرّسان فاضل حوزه علمیه مشهد محسوب می‌شدند که در عین حال، مورد توجه آیت‌ا... العظمی میلانی هم بودند. ایشان به تدریج و طی چند سال، تدریس دروس عالی حوزوی را شروع کردند؛

درباره فعالیت‌های آقا در کسوت استادی، نگاه کلان و گسترده ایشان به موضوع تدریس و تربیت طلاب است؛ نگاهی که از همان آغاز تدریس در حوزه علمیه، به آن توجه ویژه‌ای داشتند: «فکر کردم ما باید یک مشت طلبه بپرورانیم که آن‌ها به مبارزه عمیقاً معتقد باشند و در خط مبارزه تلاش کنند. بنابراین روی این مسئله کار کردم و با طلبه‌ها برنامه گذاشته، روی این فکر [متمرکز شدیم].»

جهاد تعلیم در کف جامعه

تدریس در حوزه، تربیت شاگردان میرز و نیز، آینده‌نگری برای تقویت جایگاه آموزشی و تربیتی در حوزه‌های علمیه، تنها فعالیت آیت‌ا... خامنه‌ای در کسوت استادی نبوده؛ یکی از ویژگی‌های بارز معظم‌له، تلاش مجدّانه برای گسترش دایره تعلیم و تربیت در میان اقشار مختلف مردم است؛ بازاریان، دانش‌آموزان، دانشجویان و... این رویکرد در سبک آموزشی آقا چنان مهم و راهبردی بوده‌است که تقریباً از سال ۱۳۴۳ ش و در عنفوان جوانی ایشان مورد توجه قرار گرفت. حلقه اتصال آموزشی با غیرحوزویان، از طریق درس تفسیر برقرار شد؛ درسی که آقا، برای نخستین بار آن را در سال ۱۳۴۳ ش و برای اهالی پایین‌خیابان آغاز کردند و به تدریج، با فعالیت‌های علمی گسترده ایشان و البته اقبال عمومی، ابتدا در مسجد صدیقی‌ها و سپس، کتابخانه مدرسه میرزاجعفر و منزل معظم‌له دنبال شد و بعدها، در مسجد امام حسن مجتبی‌(ع) و مسجد کرامت، آن را پی گرفتند. مرحوم حاج علی شمعدری در این باره می‌گوید:

پی‌نوشت‌ها:

۱. کتابی در علم لغت، اثر سیداحمد الهاشمی که در آن زمان، به جای «مطوّل» در حوزه علمیه مشهد تدریس می‌شد.
۲. «شرح اسم: زندگی‌نامه آیت‌ا... سیدعلی حسینی خامنه‌ای (۱۳۵۷ - ۱۳۱۸)»، نوشته هدایت‌ا... بهبودی، نشر مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۹۱؛ صفحه ۶۷
۳. همان، صفحه ۲۲۲
۴. «ناگفته‌های زندگی آیت‌ا... خامنه‌ای»، گفت‌وگوی جام‌جم آنلاین با حجت‌الاسلام والمسلمین احمد مروی، ۱۴ مرداد ۱۳۸۷، کد خبر: ۱۹۲۳۶۰
۵. «متولد سال چهل و دو: خاطرات مرحوم حاج علی‌آقا شمعدری»، تدوین: سیدعلیرضا مهرداد، مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی (دفتر مشهد)، ۱۴۰۱ ش، صفحه ۵۷
۶. همان، همان‌جا
۷. همان، صفحه ۵۸